

Iustum Aequum Salutare

X. 2014. 2. • 71–79.

JOGHATÓSÁGI SZABÁLYOK AZ UNIÓS FORMATERVEZÉSI MINTA-OLTALMI RENDELET ALAPJÁN

*Az Apple – Samsung jogviták a táblagépek területén
és a forum shopping lehetősége*

SOMSSICH Réka
adjunktus (ELTE ÁJK)

Az Európai Unió Tanácsa 2002-ben fogadta el a közösségi formatervezési mintáról szóló 6/2002/EK rendeletet,¹ ami az egységes formatervezési minta-oltalmi jognak az összes tagállamot magában foglaló egyetlen területre kiterjedő oltalmát biztosítja. A rendelet értelmében a Belső Piaci Harmonizációs Hivatalnál (OHIM) benyújtott egyetlen bejelentéssel, egyetlen jogszabály alapján indult egységes eljárás alapján az egységes formatervezési minta-oltalmi jog egyetlen, az összes tagállamot magában foglaló területre terjed ki. Az egész Unió területén egységesen érvényesülő oltalomnak elengedhetetlen feltétele, hogy az oltalommal kapcsolatban felmerülő jogviták tekintetében egyértelmű joghatósági szabályok érvényesüljenek, valamint, hogy biztosított legyen a rendelet előírásainak egységes értelmezése. Ebben a szellemben és célkitűzéssel született maga a rendelet is. A közelmúltban nyugvópontra jutott, az Apple és a Samsung számítástechnikai óráscégek közötti mintaoltalmi jogviták azonban rávilágítottak arra, hogy a rendelet előírásai alapján a forum shopping lehetősége nem minden esetben kizárt. Különösen olyan esetekben fordulhat ez elő, amikor egy harmadik országbeli anyacégnek az Unió több tagállamában van leányvállalata.

1. A mintaoltalmi rendelet joghatósági szabályai

A rendelet (29) preambulum-bekezdése szerint alapvető fontosságú, hogy a közösségi formatervezési minta-oltalomból eredő jogok a Közösség területének egészén ha-

¹ A Tanács 2001. december 12-i 6/2002/EK rendelete a közösségi formatervezési mintáról, HL L 3, 2002. 01. 05., 1.

tékonyan érvényesíthetők legyenek. Ennek fényében a (30) bekezdés szerint a forum shopping lehetőségének elkerülése érdekében a rendeletnek egyértelműen rögzítenie kell a nemzetközi joghatóság szabályait.

A joghatóság, illetve a közösségi formatervezési minta-oltalommal összefüggő jogviták szabályait a rendelet IX. fejezete tartalmazza. A rendelet arra az elvre épül, hogy a formatervezési jogvitákban a tagállamok által kijelölt nemzeti bíróságok egyúttal „közösségi bíróságként” járjanak el.

A rendelet 81. cikke szerint ezek a bíróságok lajstromozott oltalmak esetében *kizárólagos joghatósággal járnak* el bitorlási perekben, nemleges megállapítási perekben (amennyiben arról a nemzeti jog rendelkezik), illetve bitorlási perek esetében az oltalom megsemmisítésére irányuló viszontkeresetek tekintetében. Bitorlási perekben az illetékes bíróság joghatósága a tagállamok bármelyikének területén elkövetett bitorlási cselekményre kiterjed.²

Az eljáró bíróság joghatóságát megalapozó okokat a rendelet 82. cikke tartalmazza. E cikk (1) bekezdésének értelmében az eljárást *az alperes lakóhelye vagy székhelye szerinti tagállam bírósága* előtt kell megindítani, vagy – ha az alperes a tagállamokban lakóhellyel vagy székhellyel nem rendelkezik – *az alperes telephelye szerinti tagállamban*. A (2) bekezdés szerint, ha az alperesnek se székhelye, se telephelye nincs a tagállamok egyikében sem, akkor a joghatóságot a *felperes székhelye, telephelye* alapozza meg. Abban az esetben, ha egyiküknek sincs székhelye vagy telephelye az Unió egyik tagállamában sem, akkor az eljárást *az OHIM székhelyén*, tehát Spanyolországban kell megindítani.

Ideiglenes intézkedések elrendelésének lehetőségéről a 90. cikk rendelkezik. Ennek értelmében *ideiglenes, illetve biztosítási intézkedést* egy tagállami bíróság saját területére kiterjedően akkor is hozhat, ha az ügy érdemi elbírálására egy másik tagállami mintaoltalmi bíróságnak van joghatósága. Több tagállamra, vagy az EU egész területére kiterjedő ideiglenes intézkedést a 90. cikk (3) bekezdése értelmében azonban csak az a bíróság hozhat, amely az ügy érdemi elbírálására egyébként 82. cikk alapján joghatósággal rendelkezik.

A rendelet háttérzabálya a Brüsszel I rendelet, kivéve, ha a mintaoltalmi rendelet maga állapít meg eltérő szabályokat.³ Ennek 27. cikke rendelkezik a *perfüggőségről*: hogy az azonos igényből származó, azonos felek között folyamatban lévő, különböző tagállamok bíróságai előtt indult perekben, amennyiben az elsőként felhívott bíróság joghatóságát megállapítják, a később felhívott bíróság ennek javára meg kell, hogy állapítsa joghatósága hiányát. Tekintve, hogy a perfüggőségre a mintaoltalmi rendelet nem tartalmaz önálló előírásokat, a Brüsszel I rendelet 27. cikkét több mintaoltalmi bíróság párhuzamos eljárása esetében alkalmazni kell.⁴

² A mintaoltalmi rendelet 83. cikke.

³ Lásd a mintaoltalmi rendelet 79. cikkét, ami ugyan még a Brüsszeli Egyezményt jelöli meg a rendelet háttér jogszabályaként, de azt a jogforrási változások okán úgy kell értelmezni, mint a 44/2001/EK rendeletre való utalást.

⁴ James J. FAWCETT – Paul TORREMANS: *Intellectual property and private international law*. Oxford, OUP, 2011. 436.

A fentiek alapján látható tehát, hogy a mintaoltalmi rendelet joghatósági szabályainak – a rendelet tartalmi előírásaira tekintettel is – alapvető célkitűzése volt, hogy kizárják a forum shopping lehetőségét, illetve a különböző tagállamok bírósági előtti párhuzamos jogvitákat. Hogyan lehetséges mégis, hogy az Apple és a Samsung közötti, az e cégek által gyártott táblagépeket érintő mintaoltalmi jogvitákban több közösségi mintaoltalmi bíróság is eljárhatott egy időben? Hogyan lehetséges, hogy egy közösségi mintaoltalmi bíróság azt követően hozott az EU teljes területére kiterjedő ideiglenes intézkedést, hogy egy másik tagállam jogszerűen eljáró mintaoltalmi bírósága ugyanazon oltalom kapcsán már hozott (ráadásul eltérő tartalmú) határozatot? Az alábbiakban ismertetésre kerülő ügyek azt mutatják, hogy a mintaoltalmi rendelet joghatósági szabályai, illetve azok alkalmazása minden jogalkotói körültekintés ellenére nem tudták sem a forum shoppingot, sem pedig a bíróságok párhuzamos eljárását teljes mértékben kizárni.

2. Az ügyek ténybeli háttere

Az Apple 2004. május 24-én közösségi mintaoltalmat lajstromoztatott be táblagépeire.⁵ Az első Ipad hat évvel a mintaoltalom lajstromoztatása után, 2010 májusában került piacra, míg a Samsung ugyanezen év szeptemberében jelent meg első táblagépeivel. A Samsung által gyártott táblagépek megjelenését, majd elterjedését követően az Apple világszerte több bitorlási eljárást indított annak megállapítását kérve, hogy a Samsung megsértette a lajstromozott közösségi mintaoltalmát. Ezekben az országokban az Apple egyúttal – az ott irányadó szabályok szerint – ideiglenes intézkedés iránti kérelmet terjesztett elő, kérve a bitorlási perben való ítélethozatalig az érintett táblagépek forgalmazásának felfüggesztését. Ezzel párhuzamosan a Samsung más országokban nemleges megállapítási keresetet terjesztett elő annak megállapítása végett, hogy táblagépei nem sértették meg az Apple mintaoltalmát.

2011 augusztusában az Apple a düsseldorfi tartományi bíróságnál (*Landgericht (LG) Düsseldorf*) kérte ideiglenes intézkedés elrendelésével három Samsung táblagép EU-n belüli forgalmazásának tilalmát. 2011. október 24-i ítéletével⁶ a LG Düsseldorf a Samsung Galaxy tab 7.7. tekintetében forgalmazási tilalmat állapított meg Németország területére kiterjedően a német leányvállalattal szemben, de a koreai anyavállalattal szemben elutasította, hogy joghatósága állna fenn. A Samsung az ítélettel szemben fellebbezést nyújtott be.

2011 szeptemberében, az Apple által Németországban indított eljárásról értesülve, a Samsung Electronics (UK) Ltd., a dél-koreai székhelyű Samsung Electronics Co. Ltd. egyesült királyságbeli leányvállalata nemleges megállapítási eljárást indított az angliai szabadalmi bíróságnál (*High Court of Justice, Chancery Division Patents Court*), amely 2012. július 9-i ítéletében⁷ megállapította, hogy a három érin-

⁵ A közösségi mintaoltalom nyilvántartási száma: 000181607-0001.

⁶ 14c O 255/11.

⁷ [2012] EWHC 1882 (Pat).

tett Samsung táblagép⁸ nem sértette meg az Apple bejegyzett közösségi formatervezési mintaoltalmát. A határozattal szemben az Apple fellebbezéssel élt. Ugyanezen a napon 2011 szeptemberében a Samsung egyúttal Hollandiában is nemleges megállapítási eljárást indított a vállalat hollandiai leányvállalatainak székhelyén.

Ezt követően Németországban, a Samsung fellebbezése alapján eljáró tartományi felsőbbíróság (*Oberlandesgericht (OLG) Düsseldorf*) 2012. július 24-i ítéletében⁹ a LG ítéletét megváltoztatta annyiban, amennyiben joghatóságát az anyavállalat esetében is megállapította és EU szintű forgalmazási tilalmat rendelt el a Samsung Galaxy tab 7.7. táblagépekre. Az OLG ítélete két héttel azután született, hogy az elsőfokú angol szabadalmi bíróság meghozta a nemleges megállapítási eljárásban a Samsung számára kedvező, jogsértés hiányát megállapító ítéletet, vagyis amely ítélet értelmében az érintett táblagépek jogszerűen forgalmazhatóak voltak. (Az Egyesült Királyság területén legalábbis mindenképpen, kérdés, hogy vajon máshol is?)

Az angliai szabadalmi bíróság ítéletével szemben benyújtott fellebbezés alapján eljáró Court of Appeal az elsőfokú ítéletet hatályában fenntartotta és egyúttal kifejtette, hogy a német OLG helytelenül hozott az angol elsőfokú ítéletet követően azzal ellentétes tartalmú döntést.

A Hágai Kerületi Bíróság kivárt. Határozatát csak azt követően hozta meg 2013 januárjában, hogy megismerte a másodfokon eljáró angol bíróság döntését.

Látható tehát, hogy az angliai, illetve hollandiai bíróságok nemleges megállapítási eljárásokban jártak el, míg a német bíróságoknál az Apple először ideiglenes intézkedés iránti kérelmet terjesztett elő, a német eljárási szabályok szerint külön eljárásban, valamint egyúttal bitorlási pert kezdeményezett 2011 novemberében. Ezt a keresetét egyébként 2012 februárjában visszavonta.

3. A joghatósági szabályok alkalmazásának dilemmái a konkrét ügyekben

Hogyan járhatott el több közösségi mintaoltalmi bíróság ugyanabban a jogkérdésben? Miért nem érvényesülhetett ezekben az egyébként jelentős figyelemmel övezett ügyekben a mintaoltalmi rendelet alapvető célkitűzése a forum shopping elkerülésére és kizárólagos joghatóság biztosítására akkor, amikor az egyik tagállami bíróság már csak a széleskörű sajtóvisszhangnak köszönhetően is nyilvánvalóan tudott a másik tagállami bíróság eljárásról és döntéséről? A fenti kérdések azért is jutnak különös jelentőséghez, mert az angol, illetve a német bíróságok eltérően értelmezték a mintaoltalom megsértésének zsinórmértékére kialakított „tájékozott használó” fogalmát, és ennek fényében a német bíróságok úgy látták, hogy a Samsung sérti az Apple mintaoltalmát, mivel a két táblagép a tájékozott használók számára össze-

⁸ Samsung Galaxy Tab 7.7, 8.9, 10.1.

⁹ 20 W 141/11.

téveszthető,¹⁰ míg az angol bíróságok ezt nem találták megállapíthatónak.¹¹ Ennek alapján tehát az is állítható, hogy a „tájékozott használó” uniós jogban megjelenő és az Európai Bíróság által kibontott fogalma más tartalmat takar az Unió egyik és másik tagállamában. Vagyis, ha a Samsung nem kezdeményezett volna nemleges megállapítási eljárást Angliában, hanem csak német bíróság járt volna el az ügyben és sor került volna az Apple érdemi bitorlási keresetének elbírálására a német bíróságok előtt, az feltehetően a 7.7 Galaxy tab uniós szintű forgalmazásának elrendelését és a bitorlás tényének megállapítását is jelentette volna.

Az angol elsőfokú szabadalmi bíróság joghatósága a Samsung egyesült királyság-beli leányvállalatának, mint felperesnek a székhelyén alapult. A LG Düsseldorf joghatóságát a Samsung dél-koreai anyavállalatával szemben nem tartotta fennállónak, azt csak a németországi leányvállalat tekintetében állapította meg. Az OLG Düsseldorf joghatóságát mind a németországi leányvállalat, mind pedig az anyavállalat vonatkozásában igazoltnak találta és ennek alapján vélte úgy, hogy uniós szintű ideiglenes intézkedés meghozatalára lenne jogosult. Uniós szintű joghatóságát arra alapozta, hogy az angol szabadalmi bíróság csak az ottani leányvállalat tekintetében járt el, ezért döntése csak az Egyesült Királyság területén bírhat joghatással. A másodfokon eljáró Court of Appeal úgy vélte, hogy az elsőfokú bíróságnak az egyesült királyság-beli leányvállalattal szemben hozott határozata a mintaoltalmi rendelet 81. és 82. cikke értelmében az Unió teljes területén érvényes.

Az angol és német bíróságok megközelítése tehát a joghatóság megalapozása tekintetében merőben eltérő.

Az OLG úgy értelmezte a mintaoltalmi rendelet 82. cikkét, hogy az uniós szintű joghatóságának megállapíthatóságához nemcsak a németországi leányvállalat, hanem a dél-koreai anyavállalat vonatkozásában is alá kell támasztania joghatóságát. Ezt meg is tette. A rendeletet úgy értelmezte, hogy a leányvállalattal szemben, melynek székhelye Németországban van, megállapítható a Németországra kiterjedő joghatóság, ugyanakkor a leányvállalat egyúttal az anyavállalat telephelye is, ezért joghatósága ez utóbbival szemben is fennáll, vagyis jogosult az Unió egész területére vonatkozóan döntést hozni.¹² Az OLG e tekintetben úgy értelmezte a rendelet „telephely” fogalmát, hogy az akkor is alkalmazható, ha egy egyébként jogilag független, társasági jogilag önálló leányvállalat esetében állapítják meg, amennyiben a leányvállalat harmadik személyek szemében gyakorlatilag az anyavállalattal azonosként jelenik meg: azonos a neve, az anya- és leányvállalat azonos üzletvezetés alatt áll és a leányvállalat valójában az anyavállalat nevében jár el.¹³ Különösen a formater-

¹⁰ Az OLG összességében azt állapította meg, hogy a tájékozott használó a Samsung Galaxy 7.7. esetében ugyanazzal a letisztult, egyszerű eleganciával találja magát szembe, mint ami a lajstromozott mintaoltalom alapján gyártott gépek sajátos jellemzője.

¹¹ A Court of Appeal ítéletének 190. pontjában ennek kapcsán úgy fogalmaz, hogy a Samsung táblagépek nem rendelkeznek azzal a minimalista és szélsőséges egyszerűséggel, mint az Apple formatervezése, nem annyira letisztultak.

¹² Lásd az ítélet 34. pontját.

¹³ Lásd az ítélet 35. pontját.

vezési mintaoltalom megsértésére hivatkozás esetében tartja megállapíthatónak a leányvállalat telephelyként kezelését az OLG, amennyiben az az anyavállalat termékét érinti, amelynek forgalmazása tekintetében a leányvállalat valójában csak egyfajta lebonyolítóként (*ausführendes Organ*) jelenik meg.¹⁴ A rendelet joghatósági rendelkezéseire utalva az OLG elismeri, hogy a 82. cikk szövegéből alapvetően az következik, hogy a telephely csak szubszidiárius jelleggel, akkor jut jelentőséghez, amikor az érintett vállalkozásnak nem az Unió területén van a székhelye. Ez azonban olvasata szerint nem zárja ki azt, hogy joghatóságát kiegészítő indokként hivatkozzon azokra.¹⁵

A Court of Appeal ítéletének 55–60. pontjában részletesen cáfolja az OLG megközelítését. Egyrészt elutasítja azt a megközelítést, hogy a Samsung tagállami leányvállalatát, illetve az anyavállalatot két külön entitásként kellene kezelni. A Court of Appeal szerint ezek EU jogi értelemben egyetlen vállalkozásnak minősülnek. A Court of Appeal gyakorlatilag semmilyen összefüggést nem talált az uniós területmű joghatóság, illetve aközött, hogy az eljáró bíróság csak a leányvállalattal vagy amellet az anyavállalattal szemben is indított-e eljárást. Sokkal inkább abból indult ki, hogy a mintaoltalmi rendelet értelmében, ha nemleges megállapítási eljárásban egy uniós bíróság határozatot hozott, akkor az az Unió valamennyi tagállamában kötelező erővel bír.

A német és az angol bíróságok megközelítése között alapvető különbség, hogy a német bíróság az uniós joghatóság fennállásához kiegészítő joghatósági okot keresett, azt csak úgy fogadta el, ha alátámasztható az anyavállalattal szembeni fellépés lehetősége is. Ez a logika egyébként teljesen helyes lenne, ha a német bíróság lett volna az első olyan bíróság is, amely a mintaoltalom megsértését érdemben bírálja el, vagyis elfogadhatott volna az EU teljes területére kiterjedő ideiglenes intézkedést. Az angol szabadalmi bíróság ugyanis, függetlenül attól, hogy kifejezetten nem állapította meg a teljes EU-ra kiterjedő joghatóságát, tartalmában ugyanarról a mintaoltalomról döntött, mint az OLG, azért határozatára tekintettel kellett volna lenni. Nem helytálló tehát az OLG azon érvelése, hogy az angol szabadalmi bíróság ítélete csak az Egyesült Királyság területén bír joghatással, ugyanis ez nem attól függ, hogy mire állapította meg az angol bíróság saját joghatóságát, hanem attól, hogy határozatának a rendelet értelmében hol van joghatása.

Az semmiképpen nem vitatható, *hogy az angol és német bíróságok által elbírált igény azonos volt: ugyanazon mintaoltalom megsértése, illetve megsértésének hiánya volt a tárgya.* A kérdés az, hogy a peres felek, ugyanazon anyagcéghez való tartozástól függetlenül, pusztán azért mert különböző tagállamban önálló jogi entitásként bejegyzett társaságok voltak, eltérőek-e. A mintaoltalom-rendelet nem szól a felek azonosságáról, csak az érintett oltalmak felől közelít. A perfüggőség kérdésében tehát a Brüsszel I rendelet 27. cikkét kell irányadónak tekinteni, amely értelmében az azonos igényből származó, azonos felek között folyamatban lévő, különböző tagál-

¹⁴ Lásd az ítélet 39. pontját.

¹⁵ Az ítélet 40. pontja.

lamok bíróságai előtt indult perekben, amennyiben az elsőként felhívott bíróság joghatóságát megállapítják, a később felhívott bíróság ennek javára meg kell, hogy állapítsa joghatósága hiányát.

Az OLG értelmezési logikájának pusztán az adhat alapot, hogy az eljárás peres feleit nem tekintette azonosnak. Nem foglalkozott azonban azzal, hogy az érvényesített igény azonos. Sőt, ha az OLG logikáját követjük, a Samsung egyesült királyságbeli leányvállalata is egyúttal tekinthető az anyavállalat telephelyének és e tekintetben a felek azonossága akár megállapítható is lenne.

Erre az aspektusra a Hágai kerületi bíróság is figyelemmel volt. A Hágai kerületi bíróság 2013. január 13-án határozott a Hollandiában indított nemleges megállapítási perben, melynek a felperese a Samsung hollandiai anya- és három leányvállalata¹⁶ volt. A holland bíróság – miután megvárta a Court of Appeal ítéletét – valójában két dolgot tehetett: *vagy joghatóságának hiányát állapítja meg a mintaoltalmi rendelet kizárólagos joghatósági rendelkezéseire tekintettel, vagy tartalmában követi az angol ítéletet.* A Hágai kerületi bíróság úgy gondolkodott, hogy nem állapíthatja meg joghatóságának hiányát, mivel az angol bíróság előtti felek (csupán a Samsung angliai leányvállalata) és a hollandiai felek (az anyavállalat és a három hollandiai leányvállalat) nem minősülnek „azonos feleknek” a Brüsszel I rendelet 27. cikke értelmében, függetlenül attól, hogy ugyanannak a cégcsoportnak a részei. Utalt azonban arra, hogy a felek személyének különbözőségétől függetlenül az angol bíróságoknak tartalmilag ugyanabban a kérdésben kellett döntenüik, mint az eljáró holland bíróságnak. A holland ítélet abból indult ki, hogy a mintaoltalmi rendelet alapján követnie kell az angol bíróság ítéletét, tekintve, hogy az Apple nem terjesztett elő olyan új bizonyítékot, ami annak felülvizsgálatát indokolná. Ezzel a megközelítéssel a holland bíróság gyakorlatilag magáévá tette a Court of Appeal ítéletében megfogalmazott ajánlást, miszerint a bíróságok Európa-szerte igyekezzenek tartalmilag követni egymás ítéleteit és azoktól csak akkor térjenek el, ha a döntést hibásnak találják. Ez az elv az angol joggyakorlatban egyébként a szabadalmi bírászkodás területén alakult ki, ahol uniós szintű szabályozás sem volt (és elfogadva még most sincs) és elsőként a Grimme v. Scott ügyben¹⁷ fogalmazta meg ugyancsak a Court of Appeal.

A holland bíróság tehát az uniós jog egységességének biztosítása érdekében nem egy európai bírósági jogtételhez igazodott, hanem annak hiányában egy másik tagállami jogalkalmazói ajánlást tett magáévá. Szimbolikus értékű továbbá, hogy a másodfokú angol ítéletet a holland ítélet maga szó szerint, eredeti nyelven, angolul idézi.

Hangsúlyozni kell, hogy a párhuzamos eljárásokra feltehetően azért is kerülhetett sor, mert a német és angol bíróságok előtt más-más típusú eljárások indultak. Az Apple ideiglenes intézkedés iránti igényét 2011 augusztusában nyújtotta be Németországban. Ekkor azonban még nem volt folyamatban sem bitorlási, sem nemleges megállapítási per más tagállami bíróság előtt. A Samsung a nemleges megállapítás

¹⁶ Samsung Electronics Co Ltd. (Korea), Samsung Electronics Benelux BV, Samsung Electronics Logistics Europe BV, Samsung Electronics Overseas BV.

¹⁷ Grimme v. Scott [2010] EWCA Civ 1110.

iránti eljárást 2011 szeptemberében nyújtotta be Angliában, Walesben és egyébként még két másik tagállamban: Hollandiában és Spanyolországban.

Amikor 2011 októberében a LG ideiglenes intézkedéseket rendelt el, már tehát volt folyamatban olyan per más uniós mintaoltalmi bíróság előtt, amely a főkérdésre vonatkozott. Ez a tény azonban önmagában nem zárta volna ki a LG joghatóságát ideiglenes intézkedések meghozatalára. A mintaoltalmi rendelet 90. cikke szerint ugyanis ezt attól függetlenül megtehetette, hogy az érintett oltalom tekintetében más tagállami bíróságnál volt folyamatban jogvita bitorlás, nemleges megállapítás vonatkozásában. Az ilyen intézkedések hatálya azonban csak az érintett tagállam területére terjedhet ki. A LG ítélete ennek a kritériumnak megfelelt, hiszen az csak Németország területére rendelt el forgalmazási tilalmat. Ezzel szemben az OLG már azután rendelt el ideiglenes intézkedést, miután az ügy érdemében már egy másik közösségi mintaoltalmi bíróság előtt döntés született. Erre nyilvánvalóan nem lett volna hatásköre, valójában a LG ideiglenes intézkedése az OLG eljárása idejére okafogyottá vált egyrésztől azért, mert nem álltak fenn a 90. cikk feltételei, másrésztől pedig azért sem, mert eljárása idejére az Apple a Németországban indított bitorlási keresetét is visszavonta.

A Court of Appeal ítélete az OLG eljárási következetlenségére helyesen hívja fel a figyelmet:¹⁸ az elsőfokú angol szabadalmi bíróság *nem nemzeti bíróságként, hanem közösségi bíróságként járt el, nemleges megállapítása az egész Unión belül kötelező erővel bír, amit az OLG-nek maradéktalanul figyelembe kellett volna vennie*. Nem helytálló az OLG azon érvelése, mi szerint az angol elsőfokú ítéletet azért nem vette figyelembe, mert egyrésztől az nem volt még jogerős, másrésztől pedig azt az angol bíróság csak az az angliai leányvállalat vonatkozásában hozta.¹⁹ *A mintaoltalmi rendelet ugyanis a kizárólagos joghatóságot az eljárás megindításához köti*. Nemcsak, hogy azt nem várja el, hogy az ügyben jogerős határozatot hozzon egy bíróság, de azt sem hogy határozatot hozzon egyáltalán.

Valójában – ahogy a Court of Appeal is felveti – az lehetett volna csupán kérdés, hogy a 2011. szeptember 8-án három különböző tagállamban (Egyesült Királyság, Spanyolország, Hollandia) indított eljárások közül melyiknek állt fenn elsőbbsége, de a német-angol viszonylatban ez is irreleváns, hiszen Németországban a bitorlási kereset (a főkereset, amihez a korábban indított ideiglenes intézkedés iránti kereset kapcsolódott) később lett benyújtva, mint ahogy Angliában eljárás indult volna.

Érdekesség még, hogy a Samsung az OHIM-nál 2011 augusztusában eljárást indított az Apple táblagépekre vonatkozó bejegyzett formatervezési mintaoltalma megsemmisítése iránt.²⁰ A mintaoltalmi rendelet 91. cikkének (1) bekezdése olyan esetben, amikor egy adott mintaoltalom esetében az OHIM-nál megsemmisítés iránt eljárást indítottak, a bitorlási eljárást folytató nemzeti bíróság eljárását felfüggeszti,

¹⁸ Az ítélet 59. pontja.

¹⁹ Az ítélet 28. pontja.

²⁰ Lásd David STONE: To stay or not to stay: that is the question. When do „special grounds” apply to prevent an infringement court staying proceedings if the CTM or RDC relied on has been challenged elsewhere? *European Intellectual Property Review*, 35., 2013/6. 307–317.

kivéve, ha úgy ítéli meg, hogy a tárgyalást nyomós okból folytatni kell. A felfüggesztési kötelezettség azonban nem vonatkozott nemleges megállapítási perekre. Az (1) bekezdés ezt az eljárástípust kifejezetten kivette a hatálya alól. Az Apple indítványozta az első fokon eljáró angol szabadalmi bíróságnak, hogy a folyamatban lévő megsemmisítési eljárásra tekintettel függessze fel eljárását. Az angol szabadalmi bíróság, illetve a Court of Appeal is úgy vélte, hogy nincs helye az eljárás felfüggesztésének, mivel a rendeleti kötelezettség csak bitorlási perekre vonatkozik azzal a céllal, hogy elkerülje az esetleges ítélezési inkonzisztenciát.

Az ügytörténetből jól látszik, hogy a két vállalat jogászait messzemenőig a tudatosság jellemezte az „eljárási helyszínek” megválasztásában. Azon az alapon, hogy bármelyik tagállami leányvállalat székhelye megfelelő joghatósági okot szolgáltat, tudatosan indíthatta az Apple olyan tagállamban a bitorlási eljárást, amely esetében alappal bízhatott a számára kedvezőbb kimenetelben. E tekintetben abból a szempontból járt döntésével rosszul, hogy a német eljárási szabályok szerint, amennyiben egyúttal ideiglenes intézkedés iránt is kérelmet terjesztett elő, ez utóbbi eljárásnak meg kell előznie a bitorlási eljárást. A főeljárás megindítására tehát már csak az LG 2011 októberi ítéletét követően, 2011 novemberében kerülhetett sor. Így történhetett meg az, hogy a Samsung által egy hónappal az Apple németországi ideiglenes intézkedés iránti eljárásának kezdeményezését követően indított nemleges megállapítási eljárások meg tudták előzni az Apple eljárását és miután az OLG eltérő döntése is visszavonásra került, tartalmilag uralni tudták a jogvita tárgyát.

Az Apple tehát elviekben jól választott fórumot, hiszen a német bíróságok számára kedvező döntést hoztak, pusztán a német eljárásjog sajátosságaiból következő lépéshátránnyal nem kalkulált megfelelően.

4. Összegzés

A fent ismertetett ítéletek tartalmi összeütközése csak azért nem vezetett jelentős gazdasági következményekhez és szétaprózódott, széttartó jogalkalmazáshoz, mert miután az Apple a Németországban benyújtott keresetét visszavonta, az elrendelt ideiglenes intézkedés okafogyottá vált és megszűnt, a Hágai Kerületi Bíróság pedig az angol ítélet mentén döntött. Az egységes jogérvényesülést azonban nem a joghatósági szabályok átértelmezésével, hanem azok megfelelő hivatkozhatóságának hiányában, egyfajta önkéntes igazodással biztosította. A holland bíróság meghallotta tehát a Court of Appeal ítéletében megjelenő, az OLG külön-utas megközelítését célzó kritikát, amely szerint „azzal, ha az európai bíróságok csupán arra, szorítkoznak, hogy egyet nem értésüket fejezik ki egymással szemben és ezáltal inkonzisztens döntéseket hoznak, Európa lesz szegényebb.”²¹

²¹ „If courts around Europe simply say they do not agree with each other and give inconsistent decisions, Europe will be the poorer”. A Court of Appeal ítéletének 63. pontja.

